

Høgskulen
på Vestlandet

BACHELOROPPGAVE

I hvilken grad fungerer ungdomsråd som et virkemiddel for å sikre bærekraftig utvikling av kommuner?

To what extent does the youth council function as a tool to ensure the sustainable development of municipalities?

Jørgen Nilssen

Kandidatnr. 401

Bacheloroppgave i sosiologi.

Høgskulen på Vestlandet. Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap.

Veileder: Lars Edvin Gjelstad

Innleveringsdato: 23.05.2022

Jeg bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 12-1.

Sammendrag

Oppgaven er en avsluttende bacheloroppgave for ungdomssosiologi ved Høgskulen på Vestlandet i Sogndal. Oppgavens tematikk er inspirert fra da jeg var praksisstudent hos Distriktssenteret. Problemstillingen; «I hvilken grad fungerer ungdomsråd som et virkemiddel for å sikre bærekraftig utvikling av kommuner?» baseres på at medvirkning regnes som et tiltak for utvikling av lokalsamfunn. Ungdomsråd fungerer til en viss grad som virkemiddel for å skape aktive medborgere, men det er begrenset hvilken innflytelse ungdomsrådet faktisk har. Formålet med oppgaven er at kommuner skal få belyst viktigheten av å involvere ungdom. Samtidig bør kommunene ha et kritisk blikk på ungdomsrådet som institusjon. I oppgaven vil jeg bruke litteraturstudie sammen med dokument som tilleggsdata, for å drøfte ulike teorier og perspektiver tilknyttet ungdomsråd og medvirkning.

Summary

The thesis is a final bachelor thesis for youth sociology at Western Norway University of Applied Sciences in Sogndal. The topic of the thesis is inspired from when I was an internship student at Distriktssenteret. The issue «To what extent does the youth council function as a tool to ensure the sustainable development of municipalities?» are based on the fact that participation is considered a measure for the development of local communities. The youth councils' functions to a certain extent as a tool for creating active citizens, however the influence that the youth council has is limited. The purpose of the task is for municipalities to shed light on the importance of involving young people. At the same time, the municipalities should have a critical eye on the youth council as an institution. In the thesis I will use literature study together with documents as additional data, to discuss different theories and perspectives related to youth councils and participation.

Nøkkelord: Ungdomsråd, medborgerskap, medvirkning, demokrati, bærekraftig utvikling

Forord

Et av slagordene til Sogndal er «Lat eventyret starta». Tusen takk til ALLE som har gjort at det å få en bachelor i ungdomssosiologi på Høgskulen på Vestlandet i Sogndal, har vært et eventyr! Tusen takk til Distriktssenteret for en utrolig lærerik praksisperiode. Ungdomsråd og medvirkning har vært et veldig spennende tema å skrive bacheloroppgave om. Uten Distriktssenteret hadde jeg ikke valgt denne interessante oppgaven. Masse takk til alle foreleserne på ungdomssosiologi ved Høgskulen på Vestlandet i Sogndal. Spesielt takk til min veileder, Lars Edvin Gjelstad!

Jørgen Nilssen

Sogndal, 23.03.2022

Innholdsfortegnelse

SAMMENDRAG	1
SUMMARY	1
FORORD	2
1.0 INNLEDNING	1
1.1 PROBLEMSTILLING	1
1.2 BAKGRUNN FOR VALG AV PROBLEMSTILLING	2
1.3 OPPGAVENS OPPBYGGING	3
2.0 METODE	3
3.0 FORSKNINGSLITTERATUR	4
3.1 UNGDOMSRÅD – EN POLITISK LEKESTUE?	4
3.2 UNGES SYN PÅ DELTAKELSE OG INNFLYTELSE I LOKALSAMFUNNET	5
3.3 UNGDOM OG FORENINGSLIV	5
3.4 LITTERATUREN OPPSUMMERT	6
4.0 HVA ER ET UNGDOMSRÅD?	6
4.1 ALDERSBESTEMT UNGDOMSRÅD	7
4.2 VERTIKAL OG HORIZONTAL INTEGRASJON	8
5.0 MEDBORGERSKAP	8
5.1 TRE DIMENSJONER AV MEDBORGERSKAP	9
6.0 STRUKTURASJONSTEORI	9
6.1 DISKUSJON AV STRUKTURASJONSTEORIEN	10
7.0 DISKUSJON	11
7.1 UNGDOMSRÅD SOM MEDVIRKNINGSORGAN	11
7.2 UNGDOMSRÅD SOM STRUKTURORIENTERT ORGAN?	14
7.3 MEDVIRKNING SOM VIRKEMIDDEL FOR BÆREKRAFTIG UTVIKLING	17
7.4 UNGDOMMERS INNFLYTELSESKANALER	19
KONKLUSJON	20
LITTERATURLISTE	21
SELVVALGT LITTERATUR	24

1.0 Innledning

Et ungdomsråd er et rådgivende medvirkningsorgan i kommuner og fylkeskommuner. Ungdomsrådet er en arena hvor ungdommene kan få innflytelse og medvirke i politiske beslutninger. Det følger av kommuneloven § 5-12 at alle kommuner og fylkeskommuner skal ha et ungdomsråd, eller en annen type medvirkningsorgan for ungdom (Regjeringen, 2020). I «Ungdomsråd – politisk lekestue?» tar Lidén (2003) for seg ulemper og fordeler med å benytte seg av ungdomsråd som institusjon. Da Lidén skrev om Ungdomsråd i 2003 var det ungdomsråd i tre av fire kommuner. I dag er det lovpålagt av regjeringen at kommunene skal opprette ungdomsråd (Regjeringen, 2020). I ungdomssosiologien prøver man å finne svar på hvorfor det er vanskelig å få ungdommer til å engasjere seg i konvensjonell politikk. Ungdommer blir nemlig sett på som restriktive når det kommer til å delta i politikk (Furlong, 2013, s 210). Ungdomsråd blir derfor sett på som et virkemiddel for å skape aktive unge medborgere. I likhet med ungdomsråd blir foreninger sett på som et viktig virkemiddel for å skape aktive unge medborgere. I «Ungdom og foreningsliv» (Nielsen, 2004) blir det drøftet betydningen av danske ungdomsforeninger i lys av demokrati, felleskap og læring. I NOVA-notatet «Unge syn på deltakelse og innflytelse i skolen, lokalpolitikken og sivilsamfunnet» viser Frøyland (2011) til ulik forskning som belyser hvilken innflytelse ungdomsrådene har ovenfor kommunen. Ved at ungdommene får mer innflytelse i form av medborgerskap, vil det kunne bidra til bærekraftig utvikling (Ungdomsbureauet, 2019). Bærekraftig utvikling går ut på at kommuner tenker nytt og langsiktig for å sikre en god sosial, økonomisk og økologisk utvikling (DOGA, 2018).

1.1 Problemstilling

I oppgaven vil jeg gå inn på hvordan ungdomsrådet kan være med å skape aktive medborgere, som igjen vil være med å skape en bærekraftig kommune. Det sentrale blir da å se på om ungdomsråd fungerer som en «politisk lekestue», eller som et virkemiddel for å skape engasjerte ungdommer? Gjennom oppgaven vil jeg vil drøfte ulik litteratur og teori som skal kunne besvare; «I hvilken grad fungerer ungdomsråd som et virkemiddel for å sikre bærekraftig utvikling av kommuner?»

1.2 Bakgrunn for valg av problemstilling

På ungdomssosiologiutdanningen ved Høgskulen på Vestlandet i Sogndal blir alle sendt ut i syv ukers praksis på det femte semesteret. Høsten 2021 var jeg praktikant hos Distriktssenteret. Distriktssenteret er et kompetansesenter som gir råd og veiledning til kommuner for å skape distriktsutvikling. Når jeg skulle skrive bachelor tok jeg derfor igjen kontakt med Distriktssenteret for å få innspill til hva jeg kunne skrive om. Jeg ønsket gjerne å skrive en bachelor som kunne brukes av andre. Distriktssenteret inviterte meg derfor til et digitalt forskerverksted. Verkstedet gikk ut på at forskere fra ulike institusjoner skulle forklare sin egen ungdomsforskning, samt gi innspill til Distriktssenteret, om hva vi trenger mer informasjon om. På den digitale samlingen ble det delt mange forskjellige forslag til hva man trenger mer informasjon om. Et av punktene som skilte seg ut for min del var; «Hva kjennetegner en god ungdomskommune?». Det kan være mange ulike forhold som kjennetegner en god ungdomskommune, men det følger av barne-, ungdoms, og familiedirektoratet (Bufdir, 2021, 1. september) at en god ungdomskommune kjennetegnes ved å ha et fungerende ungdomsråd. Ifølge en av Bufdir sine kriterier for å vinne årets ungdomskommune 2021, så skal kommunene ta ungdommene sine råd med i beslutninger. Ungdomsrådene skal også legge til rette for å øke ungdommens engasjement og deltakelse. Årets ungdomskommune blir derfor sett på som en gjev pris for kommuner som arbeider aktivt med å tilrettelegge for ungdom.

Når jeg var utplassert hos Distriktssenteret arbeidet jeg med hvordan kommuner skal involvere ungdom. Jeg studerte et prosjekt som handlet om ungdomsmedbestemmelse i Narvik og Sønderborg i Danmark. Kommunene i prosjektet hadde hatt et stort fokus på å involvere ungdom, gjennom sine ungdomsråd. Målet ved prosjektet var å engasjere ungdom, slik at byene ble mer attraktive. På denne måten ville de attraktive byene igjen skape bærekraftig byutvikling. Prosjektet ga meg inspirasjon til at jeg kunne skrive bacheloroppgave om ungdomsråd og medvirkning. Oppgavens problemstilling; «I hvilken grad fungerer ungdomsråd for å sikre bærekraftig utvikling av kommuner» er derfor sterkt inspirert fra prosjektet jeg studerte da jeg var praktikant på Distriktssenteret. Under prosjektet utarbeidet jeg læringseksempelet; «Involvering av ungdom – Narvik ser til Danmark» hvor Myhr, Anne Irene (2022) står som fagansvarlig. I diskusjonsdelen vil jeg gå innpå metoden som jeg arbeidet med på Distriktssenteret. Metoden har som hovedmål å

skape bærekraftige byer ved å engasjere ungdom.

1.3 Oppgavens oppbygging

I første del vil jeg ta for meg metoden som jeg har brukt for oppgaven. Metoden legger grunnlag for litteraturen som jeg har valgt å fokusere på. Under «forskningslitteratur» tar jeg for meg tidligere forskning, samt presenterer de tre hovedlitteraturtekstene som jeg bruker i oppgaven. Deretter forklarer jeg hva et ungdomsråd er, hvilken alder som knyttes til ungdomsråd og begrepene om integrasjon. Videre forklarer jeg begrepet om medborgerskap før jeg skriver om Giddens strukturasjonsteori og diskuterer hans syntese. I diskusjonsdelen vil jeg diskutere ungdomsråd som medvirkningsorgan. Etterpå vil jeg trekke tråder mellom ungdomsråd og kommunens sosiale strukturer. Til slutt vil jeg gå inn på Ungdomsbureauets metode for ungdomsmedbestemmelse før jeg skriver kort om andre måter ungdom kan engasjere seg på. Til slutt vil jeg komme med en konklusjon basert på diskusjonsdelen.

2.0 Metode

Som metode vil jeg benytte meg av litteraturstudie. I en litteraturstudie bruker man hovedsakelig data fra primærkilder som er publiserte som vitenskapelige rapporter eller artikler (Johannesen et al., 2016, s. 105). I denne oppgaven vil jeg også benytte meg av en del sekundærdata. Grunnen til at jeg bruker sekundærdata er fordi forskningen rundt ungdomsråd trekker linjer til mange ulike felt. Linjene trekkes til medborgerskap, politikk, demokrati, ungdom og frivillige organisasjoner. Ungdomsråd og medvirkning er et sammensatt tema og det blir utfordrende å svare på oppgaven uten å bruke sekundærlitteratur. Litteraturstudier egner seg for en bacheloroppgave i sosiologi, ettersom man gjennom studiet opparbeider seg en god oversikt over egnet empiri og sosiologiske perspektiv som kan brukes til å forklare hvorfor samfunnet vårt er konstruert slik det er. Dataene blir brukt til å få frem teori og perspektiver på ulike fagfelt. I mitt tilfelle vil jeg velge sosiologisk litteratur og dokumenter som tilleggsdata for å finne ut i hvilken grad ungdomsråd fungerer som et virkemiddel for å sikre utvikling av bærekraftige kommuner. Det følger av Tjora (2021, s 18) at den kvalitative metodelitteraturen burde ha fokusert mer på et kreativt mangfold. Tjora peker på at studenter og forskere ofte bare tar utgangspunkt i

metodelitteraturen. I oppgaven kommer jeg til å bruke sosiologisk litteratur sammen med dokument som tilleggsdata. Dokumenter som tilleggsdata kan bli brukt for å få nye perspektiver, eller for å få mer dybde i oppgaven (Tjora, 2021, s. 201). For å finne passende litteratur til temaet har jeg aktivt brukt biblioteket på HVL, søkemotorene Google Scholar og Oria. Jeg har lett etter litteratur knyttet til temaene; medborgerskap, ungdomsråd, politikk og ungdom, foreningsliv og organisasjoner.

3.0 Forskningslitteratur

Ungt medborgerskap er et kjent begrep i den norske og internasjonale samfunnsforskningen. Forskningen har særlig fokusert på ungt medborgerskap i samband med skolesystemet. Skolen blir sett på som en av de viktigste institusjonene for å forberede, samt å lære ungdom om demokrati og medborgerskap (Mikkelsen & Fjeldstad, 2003, s 21). Det har også blitt forsket en del på problemstillinger rundt medborgerskap og ungdomsråd. I masteroppgaven til Gunvor Grimnes (2007) blir det drøftet om ungdomsråd er et godt tiltak for deltakelse og innflytelse i lokalmiljøet, eller ikke. Grimnes skriver at «deltakelse avler deltakelse» (Grimnes, 2007, s. 56). Dersom deltakelse avler deltakelse må ungdommen føle at deres deltakelse har en betydning. Mange deltakere av ungdomsråd føler at deres deltakelse ikke har innflytelse. Grimnes kommer frem til at det ligger gode intensjoner bak ideen om ungdomsråd, samt at ungdomsrådet har et stort potensial for å skape aktive medborgere, men at det er begrenset hvilken innflytelse ungdomsrådet har (Grimnes, 2007).

Doktoravhandlingen til Ragnar Storvoll (2019) handler om medvirkning og stedsutvikling. I avhandlingen kunne han blant annet vise til at klimakampen har gjort at ungdom er blitt mer engasjert i politikk de siste årene. Storvoll skriver også at «Det er forskjell på formell og reell medvirkning av unge» (Storvoll, 2019, s 72). De unge får ofte en formell medvirkning, men det betyr ikke at medvirkningen er reell. Storvoll konkluderer med at det må tilrettelegges mer for at ungdom skal få mer innflytelse som aktive medborgere.

3.1 Ungdomsråd – En politisk lekestue?

I oppgaven vil jeg bruke tre hovedlitteraturkilder for å besvare oppgaven; «Ungdomsråd – en politisk lekestue» (Lidén, 2003), «Ungdom og foreningsliv» (Nielsen et al., 2004) og NOVA-notatet «Unge syn på deltakelse og innflytelse i skole, lokalpolitikken og sivilsamfunnet»

(Frøyland, 2011). Hilde Lidén sin tekst om «Ungdomsråd – en politisk lekestue?» pekte seg tidlig ut da jeg skulle finne litteratur til oppgaven. I tittelen spør Lidén om ungdomsrådet er en politisk lekestue? Med andre ord så stiller hun kritiske spørsmål til ungdomsrådets rolle i kommunene. Lidéns tekst er fra 2002, men er likevel relevant i 2022. Teksten er relevant fordi Lidén belyser mange utfordringer med ungdomsrådet som institusjon. Selv om regjeringen har lovfestet ungdomsråd vil utfordringene som Lidén skrev om i 2002, være gjeldende fortsatt i dag. Lidén drøfter ungdom og medborgerskap, alder og andre forhold i sin analyse av ungdomsrådet som institusjon. Lidén stiller kritiske spørsmål til ungdomsrådet, samtidig som hun viser til at ungt medborgerskap er viktig. Teksten er implementert i regjeringens NOU om «Statlig støttepolitikk for frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner» (NOU 2006: 13). Lidén tar hovedsakelig for seg sitt eget intervjumateriale av ungdomsråd og sin tidligere forskning sammen med Guro Ødegård.

3.2 Unges syn på deltakelse og innflytelse i lokalsamfunnet

I NOVA-notatet «Unge syn på deltakelse og innflytelse i skole, lokalpolitikken og sivilsamfunnet» blir det i kapittel fire drøftet om «Unge syn på deltakelse og innflytelse i lokalsamfunnet (Frøyland, 2011). Frøyland viser til at ungdom som er medlemmer av ungdomsrådene mener at de har innflytelse, mens ungdom som tidligere har vært medlem av ungdomsrådet, sier at de i etterkant har skjønt at de hadde liten innflytelse. Det fremkommer også av Frøyland at det er store mangler i forskningen når det kommer til direkte lokalpolitisk deltakelse. Som litteratur bruker Frøyland Hilde Lidén sin «Ungdomsråd – en politisk lekestue». Han tar også utgangspunkt i Porsgrunn-modellen, forskning på ungdom fra Nord-Norge og trekker linjer til ungdomsråd i Østerrike, Sverige og England. Litteraturen til Frøyland er hovedsakelig sekundærkilder, men litteraturen gir et bredt bilde av ungdommens syn på innflytelse i lokaldemokratiet. De ulike perspektivene er viktig for å forstå ungdomsrådets rolle.

3.3 Ungdom og foreningsliv

«Ungdom og foreningsliv» skrevet av Nielsen et al. (2004) er den tredje teksten som jeg vil ta utgangspunkt i. Under Niensens et al. sine konklusjoner og perspektiver på casestudiene som de foretok av ulike foreninger i Danmark, fremkommer det at foreningene blir sett på som viktige for demokrati, integrasjon og læring. I forskningen til Nielsen et al. blir det tatt

kvalitative og kvantitative intervjuer av ungdom i foreninger. Forskningen viser hvordan ungdom orienterer seg i frivillige organisasjoner (Nielsen et. Al., 2004, s. 9). Nielsen et. al. refererer blant annet til «Ungdom, makt og mening» (Engelstad & Ødegård, 2003) som er boken hvor man finner kapittelet til Hilde Lidén om «Ungdomsråd – en politisk lekestue». Frivillige foreninger er ikke det samme som et lovfestet ungdomsråd, men foreninger har mange likhetstrekk og det er derfor jeg ønsker å sammenligne foreninger opp mot ungdomsråd. Det er heller ikke uten grunn at jeg tar med dansk forskning. Å dele forskning på tvers av landegrensar beriker forskningen og gjør at kommuner eksempelvis vil kunne få et bredere grunnlag for å få mer kunnskap, for å skape unge aktive medborgere.

3.4 Litteraturen oppsummert

De tre tekstene om ungdomsråd, frivillighet og deltakelse vil supplere hverandre i å finne svar på om i hvilken grad ungdomsrådet fungerer som et virkemiddel for medvirkning. Litteraturen stiller kritiske spørsmål og tar for seg ulike utfordringer med ungdomsrådet som institusjon. Etter å ha satt meg mer inn i litteraturen rundt medborgerskap og ungdomsråd så kunne jeg med mine sosiologiske briller se at det var to klare motsetninger. Motsetningen mellom kommunen som struktur og unge medborgere som aktører (Aakvaag, 2008, s. 130). Giddens strukturasjonsteori kan derfor brukes til å vise hvordan ungdomsrådet fungerer i praksis. I diskusjonsdelen vil jeg også tilføye Ungdomsbureauets metode som tilleggsdata. Metoden vil gi perspektiv på medvirkning som virkemiddel for bærekraftig utvikling. De tre litteraturtekstene sier ikke eksplisitt noe om bærekraftig utvikling, men alle tekstene viser til at ungdomsmedvirkning er viktig for lokalsamfunn sin utvikling. I diskusjonsdelen vil jeg derfor knytte litteraturen opp til bærekraftig utvikling. De ulike perspektivene på ungdomsråd og organisasjoner vil være relevant for å besvare oppgaven. De tre litteraturtekstene vil ha relativt like perspektiv på ungdomsråd og organisasjoner, men likevel har de ulik empiri som begrunner deres syn på ungdomsråd og frivillige organisasjoner som institusjon.

4.0 Hva er et ungdomsråd?

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet har lagd en veileder (*Ungdomsråd – ein rettleiar*) som skal rettlede kommuner i å lykkes best mulig med ungdomsråd (Bufdir, 2021, 05. mai).

Veilederen gir nyttig informasjon, samt formelle bestemmelser til hvordan ungdomsrådene i de forskjellige kommunene og fylkeskommunene skal organisere seg. For å avgrense oppgaven velger jeg kun å gå innpå ungdomsråd i forbindelse med kommuner og ikke ungdommens fylkesting, som er tilknyttet fylkestinget og fylkesadministrasjonen. Det følger av Bufdir (2021, 05. mai) at ungdomsrådet skal gi råd til kommunestyret, administrasjon eller andre beslutningsdeltakere. På denne måten vil politikerne og forvaltningen være bedre rustet til å ta avgjørelser på vegne av ungdommen. Ungdommene har rett til å uttale seg i alle ungdomsrelaterte saker og sette egne saker på dagsorden. Ungdomsrådet skal gi uttrykk for ungdommene sine egne interesser. Eksempler på interesser kan være miljøraker, kulturtilbud, kollektivtrafikk og helsetilbud. Det følger av Bufdir (2021, 05. mai) at det er vanskeligere for ungdom under 18 år og si meningene sine, de har mindre mulighet til å påvirke politiske avgjørelser og har ikke stemmerett eller mulighet til å stille til valg. For at ungdommen skal kunne snakke for seg selv uten å gå gjennom andre, så har regjeringen lovfestet at hver kommune skal ha ungdomsråd.

4.1 Aldersbestemt ungdomsråd

I ungdomssosiologien kan det være utfordrende å definere en grense på skillet mellom barn- og ungdom, samt skillet mellom ungdom og voksne. Bourdieu viser til at ungdom er bare et ord (Bourdieu, 1993). Styresmaktene plasserer ulike grupper av aldre inn i samfunnets sosiale strukturer. Alder kan anses som et forhold mellom makt. Ungdom opplever å ha mindre makt fordi de ikke er myndige, sammenlignet med voksne. Å plassere en aldersbestemt ungdomsgruppe innunder et rådgivningsorgan vil kunne gi ungdommene makt. Som vi skal se på nå, så er det ulike aldersdefinisjoner på ungdom. FN opererer med å definere aldersgruppen mellom 15 og 24 år som ungdommer (UNRIC, 2019). Ved å bestille en flybillett på Widerøe, så opererer flyselskapet med ungdomsbillett når man er innenfor alderen 12 til 25 år (<https://www.wideroe.no/booking/finn-billetter#/select-flight/>). Regjeringens bestemmelser når det gjelder aldersgrense på ungdomsråd er satt til at ungdom ikke kan stille til valg når de er fylt 19 år (Regjeringen, 2020). Utover regjeringens bestemmelse har kommunene dannet egne aldersgrenser på ungdom som kan velges inn i lokale ungdomsråd. Som eksempel så opererer Larvik Kommune med et aldersspenn på 14-18 år (Larvik kommune, 2022), mens Vindafjord kommune sitt ungdomsråd består av ungdommer mellom 13 og 18 år (Vindafjord kommune, 05.05.20). På denne måten får

kommunene bestemme selv hvordan ungdomsrådet organiseres etter alder. Ettersom Bufdir sin rettleider er en veiledning, så har kommunen et handlingsrom til å bestemme selv hvordan ungdomsrådet skal struktureres og organiseres. Uavhengig av hvordan ungdomsrådet blir organisert i den enkelte kommune, vil ungdomsrådets viktigste oppgave være å bidra som et talerør ovenfor politikere og andre beslutningstakere.

4.2 Vertikal og horisontal integrasjon

Hva som tas opp i ungdomsrådene er individuelt for hvert enkelt ungdomsråd. Det følger av Bufdir sin veiledning (Bufdir, 2021, 05. mai) at de som er ansvarlig for ungdomsrådene har ansvar for å se til at de sakene som angår ungdom, skal sendes videre til ungdomsrådet. På denne måten får ungdomsrådet saker som de selv skal komme med synspunkter på. Ifølge Lidén (2003, s. 102) kalles det vertikal integrasjon når ungdomsrådene blir brukt som en høringsinstans. Det vil si at sakene kommer vertikalt eller direkte fra kommunen. De aller fleste kommunene oppretter en kontaktperson som har ansvar for kontakt mellom ungdomsråd og den kommunale forvaltningen. Horisontal integrasjon er ifølge Lidén (2003, s. 104) den andre måten ungdomsrådet kan medvirke på. Å medvirke horisontalt vil si at ungdomsrådet selv tar opp saker. Ungdomsrådet kan selv ta initiativ til saker, eller bli bedt av andre ungdommer om å ta opp saker i rådet. Sakene kan variere i stor grad. Det kan være politiske saker, prosjekter, arrangement eller aksjoner. Å medvirke horisontalt blir regnet som en viktig del av ungdomsrådet, ettersom det synliggjør ungdomsrådet i kommunen. Ungdomsrådet blir da ikke kun en høringsinstans ovenfor politikerne, men en institusjon som representerer og i igangsetter aksjoner og arrangementer til fordel for ungdommene i kommunen.

5.0 Medborgerskap

Det følger av politiske forskere at ungdommer i demokratiske land er underrepresentert i den tradisjonelle politikken (Furlong, 2013, s. 214). Det er lite interesse for nasjonal politikk, lav valgdeltakelse og få som tilhører politiske partier. Ungt medborgerskap går ut på at ungdom deltar i utformingen av samfunnet. Ord som «deltakelse, tilhørighet, lojalitet, tillit og identitet» kobles opp mot medborgerskap (Lidén, 2003, s. 95). Det at ungdom eksempelvis får deltatt i avgjørelser, føler en tilhørighet til ulike saker, stoler på sentrale

personer og kan føle seg hjemme i lokalsamfunnet, bidrar til et aktivt medborgerskap. Selve ordet medborgerskap består av ordet «med» og «borgerskap». Ifølge Storvoll (2019) representerer ordet «med» et felleskap og det å kunne påvirke. Ordet «borgerskap» gir assosiasjoner til en samfunnsborger. En samfunnsborger er en som bryr seg, tar del i og er integrert i samfunnet. For demokratiet er det viktig å lære fremtidige samfunnsborgere å delta demokratisk (Mikkelsen & Fjeldstad, 2003, s. 21). Unge vil da være forberedt på å styre samfunnet i fremtiden. Det følger også av FNs barnekonvensjon at barn og unge har rett til å bli hørt i saker som angår dem (Lidén, 2003, s 93). Myndighetene følger derfor barnekonvensjonen når ungdomsrådet blir brukt som et virkemiddel for aktivt medborgerskap.

5.1 Tre dimensjoner av medborgerskap

Sosiologen Marshall deler medborgerskap inn i tre ulike dimensjoner (Lidén, 2003, s. 96). Sivile medborgerskap, politiske medborgerskap og sosialt medborgerskap. Sivile medborgerskap vil si at staten sikrer like rettigheter for borgerne. Uansett hvor gammel du er, så er du garantert dine sivile rettigheter. Politisk medborgerskap er når en borger har nådd myndighetsalder. Ved myndighetsalder kan man eksempelvis stemme ved valg. Sosialt medborgerskap gir sosiale rettigheter til borgere. Sosiale rettigheter blir ofte bestemt ut ifra myndighetsalder. Ungdom har ikke rett på mange av de ulike sosiale rettighetene, ettersom de går på skole, arbeider ikke og bor hos sine foreldre. FN sin inndeling av medborgerskap skiller seg fra Marshall sin tredeling av medborgerskap. Ifølge FN deles medborgerskap inn i to; Sivile og politiske medborgerskap (FN-Sambandet, 2022) Med andre ord bruker ikke FN Marshall sin tredje dimensjon om sosialt medborgerskap. FNs inndeling gjør at vi mister perspektivet om at det er flere grupper i samfunnet som ikke har samme type medborgerskap på grunnlag av alder, etnisitet og andre forhold som preger det sosiale medborgerskapet. Ungdom har gjennom sitt sosiale medborgerskap egne rettigheter spesifikt for ungdom. Det at regjeringen har vedtatt at medlemmer av ungdomsrådet ikke kan være eldre enn 19, står som en egen sosial rettighet for ungdom. Allikevel har ungdom mange færre rettigheter, sammenlignet med borgere over myndighetsalder.

6.0 Strukturasteori

Den engelske sosiologien Anthony Giddens er kjent for sin syntese av utfordringer knyttet til aktør og struktur. Syntesen blir kalla strukturasjonsteori (Aakvaag, 2008, s. 128). Giddens skiller mellom subjektivisme og objektivisme. Subjektivisme går ut på at sosiologien fokuserer på aktørene. Aktørene former den sosiale verden ut ifra sine egne meningsfulle handlinger. Aktører blir gjerne sett på som frie og selvstendige. I objektivismen fokuserer man på at det er strukturene som styrer aktørenes handlinger. Det vil si at de sosiale strukturene vil prege aktørene, uavhengig av aktørenes handlinger (Aakvaag, 2008, s. 128). Subjektivisme og objektivisme vil dermed være et slags motsetningsforhold. Subjektivisme knyttes til aktørorientert sosiologi og objektivisme vil knyttes til strukturorientert sosiologi. Selv om aktør og struktur ofte blir satt som et motsetningsforhold, bruker Giddens strukturasjonsteorien til å forklare at aktør og struktur ikke står som et motsetningsforhold (Aakvaag, 2008, s. 142). Giddens beskriver forholdet mellom aktør og struktur som strukturens dualitet. Det vil si at aktører og strukturer er gjensidig avhengig av hverandre. De sosiale strukturene er avgjørende for at de frie og kreative aktørene skal kunne utøve sine handlinger slik som de vil. På samme måte er de sosiale strukturene avhengig av at strukturen blir reproduisert av aktører (Aakvaag, 2008, s. 131).

6.1 Diskusjon av strukturasjonsteorien

Giddens strukturasjonsteori blir kritisert for at sosiale strukturer får en mindre rolle enn det strukturene faktisk har i samfunnet. Aakvaag stiller spørsmålet om «Er det ikke slik at sosiale strukturer setter grenser for vår frihet og våre valg?» (Aakvaag, 2008, s. 144). Med andre ord blir strukturasjonsteorien sett på som en teori som løfter opp aktørene og blir beskyldt for å gi aktørene et større fokus, enn hva aktørene faktisk har. Den klassiske sosiologiske litteraturen var mer opptatt av at det er strukturene som styrer samfunnet. Karl Marx viste eksempelvis til hvordan aktørene eller proletariatet ble fremmedgjort i møte med strukturen av samfunnet (Marx, 1992). Durkheim pekte på at strukturene i samfunnet var viktig for arbeidsdelingen. I takt med utviklingen av organisk solidaritet ble aktørene mer gjensidig avhengig av hverandre, men da også mer avhengig av strukturene i samfunnet (Appelrouth & Edles, 2016). Marx og Durkheim hadde derfor et tydeligere motsetningsforhold mellom struktur og aktør enn det som kommer frem gjennom strukturasjonsteorien.

Når det gjelder aktøren så stiller Aakvaag (2008, s. 145) spørsmål til det Giddens omtaler som den frie, kreative og refleksive aktøren. Giddens skriver blant annet at aktørens

handling, kyndighet og evne til å bruke strukturene i samfunnet vil gjøre aktøren forberedt på å opptre som et fritt og kreativt individ. Det følger av Aakvaag (2008, s. 145) at Giddens ikke er tydelig på hvordan aktørene kan utfolde seg som refleksive, frie og kompetente. Videre mener Aakvaag at Giddens har sett seg blind på makt og ulikhet og ikke tatt hensyn til disse faktorene i strukturasjonsteorien. Problemet er at det sosiale samfunnet består av makt og ulikhet. I strukturasjonsteorien tar man ikke utgangspunkt i at sosial reproduksjon skaper ulike forutsetninger for aktørene. Bourdieu viser med sin aktør/struktur-problematikk at strukturene legger grunnlag for at aktørene reproduseres. Særlig gjennom skolesystemet ser man eksempelvis at barna med middelklassebakgrunn er bedre rustet for skolen, sammenlignet med arbeiderklassebarn (Bourdieu, 2006). Strukturasjonsteorien kan gi flere interessante perspektiv på ungdomsrådet som institusjon. Forholdet mellom aktør og struktur kan gi ulike perspektiv på ungdomsrådets rolle. I likhet med strukturasjonsteorien er også ungdomsrådets rolle diskutert.

7.0 Diskusjon

Litteraturen til Lidén (2003), Nielsen et al. (2004) og Frøyland (2018) og andre studier vil gi diskusjonsdelen ulike perspektiver på ungdomsrådets funksjon. I diskusjonsdelen vil jeg trekke frem interessante funn fra litteraturen. I diskusjonen vil jeg drøfte ungdomsrådet som medvirkningsorgan og komme med perspektiver på rådet som institusjon. Den sosiale strukturen har stor betydning for ungdomsrådets rolle. Derfor vil jeg drøfte kommunens sosiale strukturer opp mot ungdomsrådet som aktør. Videre vil jeg ta for meg medvirkning og bærekraft. Ungdomsbureauet har utviklet en metode som skal være med å bidra til å øke ungdommers innflytelse i byer, som igjen skal kunne skape bærekraftig utvikling. Deretter vil jeg kort vise til funn som forteller at det er andre måter enn ungdomsråd hvor ungdom kan få innflytelse hos myndigheter. Avslutningsvis vil jeg komme med en konklusjon basert på drøftingen i diskusjonsdelen.

7.1 Ungdomsråd som medvirkningsorgan

Ungdomsråd har særlig to funksjoner. Den ene funksjonen er å bruke ungdomsrådet som en høringsinstans slik at kommunen kan ta rådet med i beslutninger. Den andre funksjonen er å skape aktive medborgere for fremtiden. Målet er å skape et politisk engasjement som vil

forplante seg i lokalmiljøet (Frøyland, 2019, s 30). Det å samle ungdommer sammen for å løse problemstillinger i foreninger kan øke ungdommens engasjement. En felles ungdomsplattform er viktig for at ungdommen skal bli engasjert til å delta aktivt i samfunnet (Nielsen et al. 2004). Ungdomsrådet er et eksempel på en organisasjonsplattform hvor unge mennesker samles. I ungdomsrådene er det alderen som er forutsetningen for at de blir lyttet til (Lidén, 2003, s. 119). Målet med ungdomsrådene er at de unge skal ha en kanal hvor de kan ytre seg og bli lyttet til, fordi de er unge. Ungdomsrådet gir dermed sosiale rettigheter til unge. Det sosiale medborgerskapet skal sikre at ungdom blir sett på som en ressurs av kommunen og staten. Sosialt medborgerskap er et viktig aspekt ved ungdomsråd. Ungdommer under myndighetsalder har færre muligheter til å få innflytelse, sammenlignet med politiske medborgere. Det følger av FNs barnekonvensjon at barn og unge har rett til å bli hørt i saker som angår dem (Lidén, 2003, s 95). Barnekonvensjonen viser til prinsippet om at ungdom skal medvirke gjennom et lokalt selvstyre. Lidén skriver likevel at det er problematisk at grupper som ikke er valgt demokratisk skal ta beslutninger på vegne av andre politiske medborgere. I hvilken grad skal rådet gis reell innflytelse til å ta beslutninger på vegne av andre? Er det slik at ungdomsrådet har en reell innflytelse? Og hvordan er kommunens sosiale strukturer med på å styre ungdomsrådet? Gjennom diskusjonsdelen skal jeg diskutere disse spørsmålene.

Ungdomsrådet blir hovedsakelig regnet som et høringsorgan. Det betyr at i prinsippet kan politikerne velge å gjøre hva de vil med rådene som de får fra ungdomsrådet. En studie fra et ungdomsråd i Troms, viste at lederen fra ungdomsrådet følte at de enkelte ganger var med på møter og lignende bare for å være til «pynt» (Grimnes, 2007, s. 47-49). En studie fra Østerrike viste også at ungdommene i ungdomsrådet ikke følte at det ble lyttet til (Riepl, 1999, sitert i Frøyland, 2011, s 33). Det følger av Lidén (2003, s. 113) at det som regel er kommunen som tar kontakt med ungdomsrådet når de trenger innspill i saker. Det er derfor kommunen som ovenfra bestemmer hvilke saker som settes på dagsorden. Ungdom blir sett på som restriktive av styresmaktene (Furlong, s. 210). Det vil si at det er begrenset hvor mye ungdommer involverer seg i politikk og organisasjonsliv. For å skape engasjement kan kommunen benytte seg av virkemidler. Lidén (2003) viser til at penger er et sentralt moment for at ungdomsrådet får innflytelse. Porsgrunn-modellen viser til at Porsgrunn kommune ga ungdommene i kommunen rett til å bestemme hvordan en pott med penger skulle fordeles

på ulike barn-og ungdomstiltak. Midlene ga gode resultater i form av at ungdomsrådet opplevde en økt innflytelse. En casestudie fra Vennesla viste også viktigheten av å gi ungdomsrådet midler. Å tildeler penger til ungdomsrådet blir regnet som det mest innflytelsesrike virkemiddelet for medvirkning. (Guldvik, 2009, sitert i Frøyland, 2011, s 34).

I teksten til Lidén om «Ungdomsråd, en politisk lekestue?» (2003) reises det flere kritiske spørsmål til ungdomsrådet som institusjon. Lidén peker på at ungdomsrådet bryter med tradisjonelle demokratiprinsipper. Ungdomsrådet blir regnet som en interessegruppe av kommunen, som er med og utformer politikk. På samme tid er ungdomsrådet også tilknyttet forvaltningen som lager de politiske vedtakene. Det er som regel forvaltningen som styrer ungdomsrådet gjennom ungdomskoordinatorne. Den hybride organisasjonen er derfor uklart i skillet mellom forvaltningen og politikken. Ungdomsrådet bryter også med det tradisjonelle demokratiprinsippet om at uavhengige organisasjoner skal ha en autonom relasjon til myndigheter. En autonom relasjon til myndighetene vil si at organisasjoner ikke skal kunne påvirke myndigheter formelt innunder de demokratiske valgte organene. Samtidig skal ikke myndigheter bestemme organisasjoners oppgaver. I en organisasjon som ungdomsrådet er ikke organisasjonen uavhengig, ettersom rådet er satt i gang av kommunen selv. På samme tid som Lidén skildrer sine kritiske perspektiv kan man også stille seg spørsmål til hvordan man ellers skulle ha involvert ungdommen i kommunene? Det følger av Nielsen et al. (2004, s. 194) at unge medlemmer av organisasjoner generelt ønsker innflytelse på nære ting tilknyttet organisasjonen. Ungdommene fokuserer på den aktiviteten som tilknyttes organisasjonen. Det vil derfor være utfordrende å få autonome organisasjoner til å involveres i saker som omhandler kommunen mer direkte. Skolen blir sett på som en av de viktigste arenaene for å praktisere demokratiopplæring og elevinnflytelse (Mikkelsen & Fjeldstad, 2003, s. 21). Skolen kan i prinsippet bli brukt som medvirkningsorgan, men da må det igjen stilles spørsmål til om skolene i større grad skal ta ansvar for innflytelse i kommuneapparatet? Det vil likevel foreligge et slags hybrid medvirkningsorgan, ettersom det er kommunene som drifter skolene. Det at regjeringen har lovfestet ungdomsråd i hver kommune legger i utgangspunktet et premiss for at ungdomsrådet skal i teorien bli brukt som en av de mest innflytelsesrike ungdomsmedvirkningsorganene. Om skolen og organisasjoner også brukes som medvirkningsorgan vil det sannsynligvis bare gagne ungdommen, sett ut ifra et perspektiv

om ungdommens sosiale medborgerskap.

I 2020 kom regjeringen med en veileder med formelle bestemmelser og råd til hvordan kommunene bør organisere sine ungdomsråd (Regjeringen, 2020). Det ble dermed klarere for kommunene å vite hvordan ungdomsrådene skal og bør organiseres. Da Lidén (2003) skrev om ungdomsråd i 2003 tok hun for seg at det ikke var klare spilleregler for ungdomsrådene. I dag pålegger og veileder regjeringen kommunene i hvordan ungdomsrådet skal organiseres. Sammenlignet med tidligere har man sett en endring i hvordan organisasjoner generelt driftes. Organisasjonsstrukturene kan sammenlignes med Sennets (2001) fleksible arbeidsliv. I likhet med arbeidslivet preges organisasjoner i dag av fleksibilitet og individualisering. Ungdom trekker mot organisasjoner som gagnar dem selv i større grad, enn demokratiet (Sivesind og Ødegård, 2003). Det at ungdomsrådene som regel har en profesjonell ungdomskoordinator henger sammen med folk sin motivasjon og vilje til å delta i organisasjoner (Nielsen, et al. 2004, s 42-43). Det er færre som ønsker å lede organisasjoner og en ser tendenser til mer gjennomtrekk av medlemmer i organisasjoner, sammenlignet med tidligere. En makt og demokratiutredning av Sivesind og Ødegård (2003) viser at unge i liten grad bryr seg om deres organisasjoner er tilknyttet frivillige eller offentlige aktører. Lidén (2003) stiller spørsmål til at ungdomsrådene er satt i gang ovenfra av kommunen. Kommunen kan derfor styre de sosiale strukturene som tilknyttes ungdomsrådet. I de neste avsnittene vil jeg gå inn på forholdet mellom kommunen som struktur og ungdommene i ungdomsrådet som aktører.

7.2 Ungdomsråd som strukturorientert organ?

Ungdomsråd blir iverksatt av kommunen. Det vil si at ungdomsrådet blir «igangsatt ovenfra» (Lidén, 2003, s. 100). Den vertikale integrasjonen skal sikre kommunen i få råd fra ungdommene. Vertikal integrasjon går ut på at det hovedsakelig er kommunen som styrer hva som skal på dagsorden. Når kommunen etterspør ungdomsrådet som et rådgivningsorgan, blir det sett ut ifra et strukturorientert perspektiv. Det vil si at ungdomsrådet som aktør blir styrt av kommunens sosiale strukturer. Frøyland (2019) skiller mellom kommunal ungdomspolitik og ung kommunalpolitikk. Kommunal ungdomspolitik er i likhet med vertikal integrasjon når kommunen legger føringer for hva som skal på dagsorden. Ung kommunalpolitikk går ut på at det er ungdommene som selv bestemmer hva som skal på dagsorden i ungdomsrådene. Ung kommunalpolitikk kan sammenlignes med det

som Lidén betegner som horisontal integrasjon. Horisontal integrasjon blir regnet som den viktigste måten for ungdomsrådet å vise igjen i samfunnet, samt at rådet føler på mestring. Nielsen et al. (2004 s. 195) viser til at når ungdom i foreninger selv styrer trening og annet arbeid i organisasjoner, gir det ungdommene engasjement og et stort læringsutbytte. Engasjement vil på kort og lang sikt styrke organisasjonene. Marx viste til at det kapitalistiske samfunnet gjør at arbeidere blir fremmedgjort (Marx, 1992). Sett ut fra Karl Marx sitt perspektiv vil horisontal integrasjon forhindre at medlemmer av ungdomsrådet føler seg fremmedgjort. Horisontal aktivitet gjør at strukturene vil i mindre grad legge føringer for hvordan ungdomsrådet som aktør skal medvirke. Aksjoner er et virkemiddel som ofte synliggjør ungdomsrådets rolle i kommunen. Lidén (2003, s. 104) viser til et eksempel hvor et ungdomsråd arrangerte et fakkeltog mot vold, da to ungdommer var blitt skutt. Hele 1000 mennesker deltok i fakkeltøget. Vertikale handlinger som aksjoner gir ofte ungdomsrådet inspirasjon til mer deltakende arbeid i lokalsamfunnet, som igjen gir unge aktive medborgere.

Sett i lys av strukturasjonsteorien til Giddens er ungdomsråd både strukturorientert og aktørorientert. Kommunens og regjeringens sosiale strukturer legger føringer til hvordan ungdomsrådet skal ta form. Ungdomsrådet preges også av det aktørorienterte perspektivet. Der rådet selv tar initiativ til egne handlinger gjennom aksjoner, pengestyring og setter saker på dagsorden. I Giddens strukturasjonsteori står struktur og aktør som et gjensidig forhold til hverandre (Aakvaag, 2008). Både Lidén (2003) og Frøyland (2019) stiller spørsmål til ungdommens rolle i ungdomsrådet. Begge artikkelforfatterne stiller indirekte spørsmål til om kommunens sosiale struktur har en større betydning for ungdomsrådet, sammenlignet med ungdommene som aktører. Forholdet mellom ungdomsrådet og kommunen kan beskrives som et maktforhold (Foucault, 1999). Foucault bruker fengselet som illustrasjon på at maktforholdet som finnes i fengsel, kan illustrere maktforhold i samfunnsinstitusjoner. De sosiale strukturene danner et system som setter premisser for hvordan ungdomsrådet skal være. Ungdomsråd skaper i teorien en struktur og orden på å involvere ungdom, men er det slik at de sosiale strukturene skaper innflytelse? Ungdomsrådet vil preges av kommunens strukturer, men det gjelder å finne en balansegang slik at aktørene får innflytelse innunder kommunens sosiale strukturer. Durkheim (Appelrouth & Edles, 2016) mente at strukturene og aktørene er gjensidig avhengig av hverandre, men at desto mer institusjonalisert

samfunnet blir, desto mer blir aktørene avhengig av strukturene. Ungdomsråd er en type institusjon hvor aktørene er avhengig av kommunen for at den skal bestå. Frøyland (2019, s. 31) ser på motsetningen mellom ungdomsrådet som en innflytelsesarena og et demokratisk alibi. Det vil si at han vurderer hvor stor reell innflytelse ungdomsrådet egentlig har. En studie fra ungdomsråd i England viste at halvparten av ungdomsrådene mente at de ikke hadde noen reell innflytelse på kommunens politikk (Matthews, 2001, sitert i Frøyland, s 33). Studien viser dermed at ungdomsrådet som innflytelsesorgan står i strid med det Giddens betegner som frie og kreative aktører, som står i gjensidig forhold til de sosiale strukturene. At ungdommene opplever å ikke få innflytelse tyder på at det ikke er en god nok samhandling mellom ungdommene som aktører og kommunens sosiale strukturer. Det er mulig at ungdommens innflytelse har en sammenheng med at ungdommer i liten grad interesserer seg for politikk (Furlong, 2008), men det kan også være fordi ungdomsrådet har et større potensiale som kommunene ikke utnytter godt nok. Studiene som Frøyland (2011) henviser til, illustrerer at ungdomsrådene har et større potensial for innflytelse. I diskusjonsavsnittene under «Medvirkning som virkemiddel for bærekraftig utvikling» vil jeg gå innpå at ungdomsrådet kunne sannsynligvis med enkle grep, ha vært et bedre medvirkningsorgan.

Kommunens strukturer legger grunnlag for hvordan ungdomsrådet tar form. Det betyr at det er kommunen som i all hovedsak organiserer ungdomsrådet. Andy Furlong og Fred Cartmel viser til at det individualiserte samfunnet gjør at ungdom ikke ser en betydning av kollektive handlinger (Furlong & Cartmel, 1997, sitert i Lidén, 2003, s. 114). Kommunene som sosial struktur har derfor et ansvar for å sørge for at ungdomsrådet gir resultat gjennom medvirkning og innflytelse. Generelt har ungdomsrådet en marginal posisjon til å uforme politikk i kommunene. Likevel har ungdomsrådet som aktør en symbolverdi i det at ungdom blir hørt, samt at de kan påvirke horisontalt. Det følger av Nielsen et al. (2004, s. 202-203) at organisasjoner har et stort læringspotensial. Det er viktig at alle unge deltar i organisasjonsarbeid og ikke bare de ungdommene som har ressurser. Det følger av Lidén at intensjonen med ungdomsråd er å nå ut til ungdommer som ikke er organisert (2003, s. 106). For å få til dette kreves det at de sosiale strukturene legger trygge og gode rammer i organisasjonene (Nielsen et al. 2004) Lidén viser til at valgprosedyrene i ungdomsrådene er veldig ulike. Likevel kjennetegnes ungdomsrådene ved at det er som oftest ungdom som

allerede er samfunnsengasjert som blir medlem av ungdomsrådet (Lidén, 2003, s. 106). Foreningsforskning viser eksempelvis at det er personer med høy utdanning som i størst grad deltar i foreninger (Nielsen et al., s. 174). Sett i sammenheng med Bourdieu sin teori om kulturell kapital vil de med høyere sosial status reproduseres gjennom å delta i ungdomsråd (Bourdieu, 2006). De familiene som allerede er samfunnsengasjert, vil kunne bruke ungdomsrådet som en kanal for større innflytelse i samfunnet. Et av intervjuobjektene til Lidén (2003, s. 107) mente at vi må bare godta at ikke alle ungdommer er samfunnsengasjerte. Intervjuobjektet mente at ungdomsrådet som institusjon ville fungert dårlig dersom medlemmer av ungdomsrådet ikke klarer å tilpasse seg kommunen og forvaltningens struktur. Ressurssterk ungdom vil ha bedre forutsetninger i skolesystemet, arbeidslivet og i ungdomsrådet. Likevel skal ungdomsrådet som organ i utgangspunktet være for all ungdom. Det blir da kommunene selv som må legge opp til en sosial valgstruktur som sikrer et mest mulig rettferdig utfall, som ikke går på bekostning av ungdommens engasjement.

7.3 Medvirkning som virkemiddel for bærekraftig utvikling

Ungt politisk medborgerskap går ut på at ungdom engasjerer seg for å være med på å forme samfunnet (Lidén, 2003, s. 95). Organisasjoner blir sett på som et virkemiddel for ungdom for å bidra i samfunnet (Nielsen, et al., 2004). Ungdomsråd vil i likhet med organisasjoner kunne bidra til medvirkning. Storvoll (2019) skriver i sin doktoravhandling at unges engasjement kan bidra til bærekraftig utvikling av små og store steder. Metode for ungdomsmedbestemmelse, utgitt av Ungdomsbureauet viser til hvordan medvirkning kan fungere som et virkemiddel for bærekraftig utvikling (Ungdomsbureauet, 2019). Dokumentet gir retningslinjer til hvordan kommuner skal involvere unge for å skape attraktive lokalsamfunn.

I 2017 møttes de fire nordiske byene Höfn (Island), Ystad (Sverige), Sønderborg (Danmark) og Narvik (Norge) for å arbeide med bærekraftig byutvikling innunder 2-gether-prosjektet (Regjeringen, 2019). Bærekraftig byutvikling går ut på at kommuner tenker nytt og langsiktig for å sikre en god sosial, økonomisk og økologisk utvikling (DOGA, 2018, side 5). Bærekraftig byutvikling er tett koblet opp mot bærekraftsmålene. 2-gether prosjektet var forankret i tre av FNs bærekraftsmål; nr. 8 (Anstendig arbeid og økonomisk vekst), nr. 11 (Bærekraftige byer og samfunn) og nr. 17 (samarbeid for å nå målene) (Regjeringen, 2019). Under

prosjektet ble det bestemt at Narvik og Sønderborg kommune skulle arbeide sammen for å fokusere på samskapning gjennom medvirkning og ungdomsengasjement. I takt med det moderne samfunnet fokuserer også den kommunale sektoren på nye måter å arbeide på. Den nye arbeidsetikken vektlegger gruppearbeid og samarbeid (Sennet, 2001). Gruppearbeid og samarbeid skal generelt føre til mer effektivitet. I Narvik og Sønderborg sitt tilfelle, blir det å skape en effektiv metode for å engasjere ungdom. Målet ved prosjektet var å engasjere ungdom, slik at byene ble mer attraktive. På denne måten ville de attraktive byene igjen skape bærekraftig byutvikling. Det følger av Ungdomsbureauet (Regjeringen, 2019) at *«Det forventes at byer som fokuserer på engasjement, medvirkning og samskapning vil gjøre det mer attraktivt for ungdom å bo i nettopp disse byene etter at de har fullført studier, når de søker etter jobb eller ønsker nytt sted å bo.»*

«Det forventes at byer som fokuserer på engasjement, medvirkning og samskapning vil gjøre det mer attraktivt for ungdom å bo i nettopp disse byene etter at de har fullført studier, når de søker etter jobb eller ønsker nytt sted å bo.» - Ungdomsbureauet

Ungdomsbureauet er en organisasjon som arbeider for at unge skal engasjeres i demokrati og medvirkning. Ungdomsbureauet foretok kvalitative intervjuer av ungdom og andre relevante personer som kunne tilknyttes ungdomsrådet i Narvik og Sønderborg. I etterkant av prosjektet ble det utarbeidet en metode for ungdomsmedbestemmelse. Metodens hovedmål er å involvere unge og sikre ungt medborgerskap for å skape fremtidig utvikling av byer (Ungdomsbureauet, 2019). Det er flere eksempler fra studier hvor ungdomsrådet kunne hatt mer innflytelse som medvirkningsorgan. En studie fra et ungdomsråd i Troms viser at rådet burde involveres tidligere i prosesser (Grimnes, 2007) Når sakene behandles i ungdomsrådet, er det ofte langt ut i prosessen. En undersøkelse fra ungdomsrådet i Larvik viser at medlemmene av ungdomsrådet opplever å ikke se resultater fra deres arbeid (Vestby, 2019, sitert i Frøyland s. 32). Det samme kom frem gjennom et av intervjuene til Ungdomsbureauet. Et medlem av ungdomsrådet sa følgende; «Når du bruker mye tid på noe, er det veldig viktig at det fører til noe» (Ungdomsbureauet, 2019, s. 22).

Ungdomsbureauets metode for ungdomsmedbestemmelse gir veiledning til at kommuner bør oppgi resultater når ungdomsrådet involveres i saker. Metoden gir også retningslinjer til

at unge må involveres tidlig i prosesser. Videre gir metoden kommuner innsikt i hvordan involvere ungdom når det gjelder logistikk, tidsutfordringer, komme i kontakt med ungdommer og kommunikasjon. I både Narvik og Sønderborg har samarbeidet mellom kommunen og ungdomsrådet fungert godt (Myhr, 2022). Ungdomsrådene i Narvik og Sønderborg blir brukt som et høringsorgan, samtidig som rådene arbeider med horisontal aktivitet. Ungdommen bidrar derfor med å utvikle kommunene, samtidig som rådet skaper aktivitet i lokalmiljøet.

Ungdomsbureauets metode skal være et verktøy for å skape medvirkning og innflytelse. Som vi har sett gjennom diskusjonen til nå er det likevel ikke sikkert at metoden gir reell innflytelse for ungdomsrådene i Narvik og Sønderborg. En masterstudie viste at medlemmer av ungdomsrådet, opplever at ungdomsrådet har en større innflytelse, sammenlignet med tidligere medlemmer av ungdomsrådet. Ungdomsrådets tidligere medlemmer var mer skeptisk til hvilken innflytelse ungdomsrådet faktisk har (Teige, 2006). Frøyland (2011) peker på at det er store mangler i forskningen når det kommer til unge og direkte lokalpolitisk forskning. Det er foretatt en del studier av ungdomsråd, men det mangler forskning på deltakelse og innflytelse i lokalmiljøet. Sett i sammenheng med bærekraft, mangler det derfor forskning på hvordan medvirkning og involvering bidrar til bærekraftige lokalsamfunn. Frøyland skriver også at det mangler forskning på ungdommens syn på lokalpolitisk deltakelse og innflytelse. Ungdommens syn vil være viktig for å få aktørorientert perspektiv på lokalpolitisk deltakelse og ikke bare de overordnede strukturelle perspektivene fra kommunen eller styresmaktenes ståsted.

7.4 Ungdommers innflytelseskanaler

En ungdom må ikke være medlem av et ungdomsråd eller et politisk parti for å være en aktiv medborger. Ifølge Lidén (2003, s 98-99) regnes organisasjoner for å være det viktigste virkemiddelet for å få innflytelse av myndigheter. Organisasjoner som idrettslag, speider og andre kulturforeninger fungerer som innflytelseskanaler. I fritidsrettede organisasjoner fokuseres det derimot mest på internt engasjement. Lidén viser derfor til at ungdom i foreninger fokuserer i liten grad på samfunnsengasjement, utover det interne for organisasjonen. Organisasjonene er likevel et sted hvor man kan bli hørt og involvert. De unges engasjement er ofte høyt verdsatt av foreningsdemokratiet som er i organisasjonene (Nielsen et al., 2004, s. 194). Organisasjoner blir derfor sett på som et viktig virkemiddel for å

lære seg om aktivt medborgerskap. Ungdom kan også engasjere seg politisk uten å være del av organisasjoner. Tradisjonelt kjennetegnes ungdom ofte ved at de deltar i enkeltsaker når det kommer til politikk (Furlong, 2013, s 219). Ved å sette ulike enkeltsaker på dagsorden kan ungdom gjennom aksjoner få mye oppmerksomhet. Klimasaken er et eksempel på en sak som mange unge har satt søkelys på de siste årene. Forskningen til Nature Climate change (Lawson et al., 2019) viser eksempelvis at det enorme klimaengasjementet som man har sett blant ungdom, bidrar med å endre de voksnes syn på klimaspørsmålet. Forskningen til Lawson viser derfor at unges engasjement har betydning.

Konklusjon

Litteraturen i oppgaven gir et bredt og kritisk bilde på ungdomsråd og medvirkning. Det er utfordrende å komme med en konklusjon som forklarer i hvilken grad ungdomsrådet fungerer som et virkemiddel for å sikre bærekraftig utvikling. Likevel vil jeg konkludere med at det fungerer til en viss grad. Ungdomsråd blir sett på som et virkemiddel for å skape aktive medborgere. Rådet skal bidra til at kommunen får ungdommens perspektiver på ulike saker som kommunen arbeider med. I tillegg kan ungdomsrådet selv bringe opp saker, lage aksjoner eller stille i stand arrangement for å fremme ungdommens perspektiver. Det at ungdommen får et innflytelsesorgan hvor de kan være med å bestemme, kan bidra til et aktivt lokalsamfunn, som igjen vil gi bærekraftig utvikling. Likevel er det flere utfordringer med ungdomsrådet som innflytelsesorgan. Ungdomsrådet er satt i gang av kommunen og det er dermed kommunens strukturer som legger grunnlag for hvordan ungdomsrådet gir innflytelse. Ulike studier viser også at det er forskjell mellom ungdomsrådets innflytelse og den reelle innflytelsen ungdomsrådet faktisk har. Frøyland (2011) peker også på at det mangler forskning på deltakelse og innflytelse i lokalmiljøet. Å satse på forskning relatert til deltakelse og innflytelse i lokalmiljøet vil sannsynligvis kunne gi kommuner et større grunnlag for å skape bærekraftige kommuner.

Litteraturliste

Aakvaag, G. C. (2008). *Moderne sosiologisk teori*. Abstrakt forlag

Appelrouth, S & Edles, L. D. (2016). Emile Durkheim (1858-1917). I *Classical and contemporary sociological theory: text and readings* (s. 83-90). Sage publications.

<https://eu01.alma.exlibrisgroup.com/leganto/readinglist/citation/3992223260002221/file/viewer?auth=SAML>

Bourdieu, P. (1993). *Sociology in question*. SAGE publications.

<https://eu01.alma.exlibrisgroup.com/leganto/readinglist/citation/6513981120002221?auth=SAML>

Bourdieu, P. (2006). *Kapitalens former*. Agora.

<https://www.idunn.no/doi/10.18261/ISSN1500-1571-2006-01-02-02>

Bufdir (2021, 05. mai). *Ungdomsråd – ein rettleiar*. Barne- ungdom og familiedirektoratet.

<https://ny.bufdir.no/fagstotte/produkter/ungdomsrad/>

Bufdir (2021, 1. september). *Årets ungdomskommune 2021 – kriterier for utvelgelse og praktiske opplysninger om søknad/nominasjon – Prisen «Årets ungdomskommune» er på 250 000 kroner*. Barne-, ungdom og familiedirektoratet.

https://www.bufdir.no/contentassets/a24a31037e594d9f9ac1fead957a5262/2021-kriterier_for-nominering.pdf

DOGA (2018, desember). *Innovasjon, verdiskaping og bærekraftig byutvikling. Innspill til utvikling av bedre byer og tettsteder*. Design og arkitektur Norge.

<https://doga.no/globalassets/innsikt-og-effekt/doga-rapport-09.18---innovasjon-verdiskaping-og-barekraftig-byutvikling-innspill-til-utvikling-av-bedre-byer-og-tettsteder.pdf>

FN-sambandet (2022). *Demokrati og medborgerskap*. Menneskerettigheter.

<https://www.fn.no/tema/menneskerettigheter/demokrati-og-medborgerskap>

Foucault, M (1999). (*Overvåkning og straff*. (3. utg.). Gyldendals Fakkelt bøker.

Furlong, A. (2013). *Youth studies: An introduction*. Routledge.

Grimnes, G. (2007, 20. november) *Ungdomsråd – Et godt tiltak for deltakelse og innflytelse i lokaldemokratiet?: En studie av kommunalt initierte ungdomsråd i to kommuner* (Masteroppgave). Universitet i Tromsø. <https://munin.uit.no/handle/10037/1313>

Johannesen, A, Tufte, P, A, Christoffersen (2016). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode*. (5. utg.). Abstrakt forlag.

Larvik kommune (2022, 21. mai). *Vi søker nye medlemmer til ungdomsrådet*.

<https://www.larvik.kommune.no/politikk/aktuelt/vi-soeker-nye-medlemmer-til-ungdomsraadet/>

Lawson, D, F, Stevenson, K, T, Peterson, M, N, Carrier, S, J, Strnad, R, L, Seekamp, E (2019, juni). *Children can foster climate change concern among their parents*. Nature climate change. https://www.nature.com/articles/s41558-019-0463-3.epdf?author_access_token=X_NzLbpj9LTdlyFIXtzVE9RgN0jAjWel9jnR3ZoTv0PCt5gOCQOFEJHYk93oZmii1ueBFWrjM1BK8v8BeY3VqQj7zY5fksg3vh_Z2zrn1SvJDtErsPQXsGliZX1cOulY5Gp600g6tZoE5k8SI17ZA%3D%3D

Marx, K. (1992). Det fremmedgjorte arbeidet (s. 27-37). Birkeland, Å (Red.) Karl Marx: arbeid, kapital, fremmedgjøring: Sentrale tekster av Karl Marx. Falken Forlag.

Myhr, A. I. (2022, 01. april.) *Involvering av ungdom - Narvik ser til Danmark*.

Distriktssenteret. <https://distriktssenteret.no/eksempel/involvering-av-ungdom-narvik-ser-til-danmark/>

NOU 2006: 13. (2006) *Fritid med mening. Statlig støttepolitikk for frivillige barne og ungdomsorganisasjoner*. Barne-og likestillingsdepartementet.

like <https://www.regjeringen.no/contentassets/e67fc08f1c504ee8bcba8ed21c12eb1c/no/pdfs/nou200620060013000dddpdfs.pdf>

Regjeringen (2019). *Gruppe 2 - Final report*.

https://www.regjeringen.no/contentassets/987793cf24074913ba646f5402cb6624/gruppe-2_final_report.pdf

Regjeringen (2020, 03. mars). *Ungdomsråd. Alle kommuner og fylkeskommuner skal opprette ungdomsråd*. <https://www.regjeringen.no/no/tema/kommuner-og-regioner/kommunestruktur/Verktoy/lokaldemokrativeilederen/kommunen-og-innbyggerne/ungdomsråd/id2425384/>

Sennett, R. (2001). *Det Fleksible Mennesket: Personlige konsekvenser av å arbeide i den nye kapitalismen*. Fagbokforlaget.

Storvoll, R (2019, desember). *Ung drivkraft i nord. Unges legitime medvirkning i stedsutvikling* (Doktorgradsavhandling). UIT- Norges arktiske universitet. <https://munin.uit.no/bitstream/handle/10037/18137/thesis.pdf?sequence=3&isAllowed=y>

Teige, A, M (2006). *Ungdommens opplevelse av eget engasjement* (Masteroppgave). Nordic school of public health. <https://www.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A731835&dswid=-4594>

Tjora, A (2021). *Kvalitative metoder i praksis*. (4. utg.) Gyldendal norsk forlag.

Ungdomsbureauet (2019). *Metode for ungdomsmedbestemmelse*. Distriktssenteret. <https://distriktssenteret.no/wp-content/uploads/2021/11/Metode-for-ungdomsmedbestemmelse-no.pdf>

UNRIC (2019, 9. desember) *Menneskerettighetsdagen: FN feirer ungdommen*. Forente nasjoner. <https://unric.org/no/menneskerettighetsdagen-fn-feirer-ungdommen/>

Vindafjord kommune (2020, 05. mai). *Reglement for Vindafjord ungdomsråd*. https://www.vindafjord.kommune.no/_f/p14/i3ebd5ca2-8b61-412b-bf88-5d052237b79a/vindafjord-ungdomsråd-vedtatt-reglement878974.pdf

Widerøe (2022, 05. mai). *Bestill flybilletter*. Ungdom. <https://www.wideroe.no/booking/finnbilletter#/select-flight/>

Selvvalgt litteratur

Engelstad, F (2003). Ødegård, G (Red.) *Ungdom, makt og mening*. Gyldendal norsk forlag. (422.s)

Frøyland, L (2011) *Unge syn på deltakelse og innflytelse i skolen, lokalpolitikken og sivilsamfunnet*. Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring. NOVA Notat. https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/bitstream/handle/20.500.12199/5176/5158_1.pdf?sequence=1&isAllowed=y (8. s)

Lidén, H. (2003). Ungdomsråd – Politisk lekestue? I F. Engelstad & G. Ødegård (Red.), *Ungdom, makt og mening* (s. 93-120). Gyldendal Norsk Forlag.

Mikkelsen, R, Fjeldstad D. (2003) Skole og demokratiopplæring (s. 21-48) I F. Engelstad & G. Ødegård (Red.), *Ungdom, makt og mening* (s. 93-120). Gyldendal Norsk Forlag.

Nielsen, J, C, Højholdt, A. Simonsen, B. (2004). *Ungdom og foreningsliv. Demokrati – fællesskab – læreprocesser*. Roskilde universitetsforlag. (212.s)

Sivesind, K, H. Ødegård, G. Makt i de frivillige hender. Skaper frivillige ungdomsorganisasjoner engasjerte samfunnsborgere? (s. 121-158) I F. Engelstad & G. Ødegård (Red.), *Ungdom, makt og mening* (s. 93-120). Gyldendal Norsk Forlag.

Høgskulen på Vestlandet

S0590 Bacheloroppgave i sosiologi

S0590-O-2022-VÅR-FLOWassign

Predefinert informasjon

Startdato:	09-05-2022 00:00	Termin:	2022 VÅR
Slutt dato:	23-05-2022 14:00	Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Eksamensform:	Bacheloroppgave i sosiologi		
Flowkode:	203 S0590 2 O 2022 VÅR		
Intern sensor:	(Anonymisert)		

Deltaker

Kandidatnr.:	401
---------------------	-----

Informasjon fra deltaker

Antall ord *:	8521
----------------------	------

Sett hake dersom Ja
besvarelsen kan brukes
som eksempel i
undervisning?:

Egenerklæring *: Ja
Jeg bekrefter at jeg har Ja
registrert
oppgavetittelen på
norsk og engelsk i
StudentWeb og vet at
denne vil stå på
vitnemålet mitt *:

Jeg godkjenner autalen om publisering av bacheloroppgaven min *

Ja

Er bacheloroppgaven skrevet som del av et større forskningsprosjekt ved HVL? *

Nei

Er bacheloroppgaven skrevet ved bedrift/virksomhet i næringsliv eller offentlig sektor? *

Nei